

**PLAN ROZWOJU SOŁECTWA
LISZKOWICE/STARA WIEŚ
GMINA ROJEWO**

Liszkowice 2007

SPIS TREŚCI

1. Wstęp - charakterystyka sołectwa	3
2. Inwentaryzacja zasobów	6
3. Dziedzictwo historyczne	9
4. Środowisko kulturowe	12
5. Gospodarka i rolnictwo	15
6. Zagrody wiejskie w Liszkowicach i Starej Wsi	16
7. Krótkoterminowy plan rozwoju wsi Liszkowice/Stara Wieś	17
8. Plan rozwoju wsi Liszkowice/Stara Wieś na najbliższe 10 lat wg priorytetów .	17
9. Analiza SWOT sołectwa Liszkowice	18

1. WSTĘP – Charakterystyka sołectwa

1.1. Położenie administracyjne

Liszkowice i Stara Wieś leżą na Kujawach, na północ od Inowrocławia. Są usytuowane przy bocznym trakcie z z Rojewa do Bydgoszczy. W tej części Kujaw występuje stare osadnictwo.

Granice historyczne Kujaw przebiegały wzdłuż prawego brzegu Wisły, od ujścia rzeczki Skrwy na południu do ujścia Wdy na północy. Stąd granica biegła do Koronowa i Nakła, dalej do Pakości wzdłuż Noteci, potem od Noteci szła przez jezioro Trląg, zataczało łuk i przez lasy Strzelna i Jezioro Skulskie wiodła górną Notecią po Jezioro Brdawskie, oraz przez miejscowość Chodecz i Lubień do Wisły, do Ujścia do niej Skrwy.

Ziemie Kujawską otaczały: od zachodu Wielkopolska i ziemie Pałuk, od północy Krajna, Pomorze, ziemia chełmińska, ziemia dobrzyńska oraz od wschodu i południa Mazowsze.

1.2. Położenie geograficzne

Położenie geograficzne Kujaw, a szczególnie urodzajność gleby spowodowały napływ na te ziemie ludności rolniczej już około 10 tys. lat p.n.e.. Z biegiem lat wzmagало się osadnictwo, a wraz z nim odpowiednio kształtujące się formy życia. Podczas prac archeologicznych prowadzonych w regionie Kujaw odkryto szereg grodzisk i grobów pochodzących z różnych epok.

1.3. Pochodzenie nazwy wsi

Nazwa wsi „liscow” wymieniona jest już w wykazie świętopierza z 1325 roku. W 1444 roku wzmiankowano Liszkowicze. Być może, że chodziło tu nie o

Liszkowo a o Liszkowice wieś położoną na północ od Liszkowa, w pobliżu kanału Zielonej Strugi.

Nie można jednoznacznie określić pochodzenie nazwy wsi. Formy: dzierżawcza „Liscow” – czyli własność Lisa, Liska i patronimiczna „Liszkowicze” – oznaczająca potomków Lisa, jak podkreśla S. Rospond były dość często wymieniane. Kozierowski wywodził nazwę wsi Lisa wiążąc ją z nazwą narodową Lisów- Strzegomitów. Sugestia ta zdaje się być bardzo prawdopodobna, chociaż dalszy wywód nie jest zbyt trafny. Ostatnio na ów związek zwrócił uwagę B. Śliwiński, widząc właśnie analogie w Kujawskim osadnictwie spokrewnionych ze sobą Kościeszów – Strzegomitów i Odrowążów.

Z kolei nazwa sąsiednie miejscowości Stara Wieś powstała poprzez dosłowne przetłumaczenie jej niemieckiej nazwy Altendorf.

1.4. Liczba i struktura wiekowa mieszkańców

Wiek	Płeć		Razem
	Kobiety	Mężczyźni	
Do 10 lat	15	28	43
11-18 lat	21	23	44
19-25 lat	23	23	46
26-40 lat	24	31	55
41-65 lat	36	41	77
Pow. 65 lat	21	11	33
Ogółem	140	157	297

Struktura mieszkańców opracowana na dzień 31.12.2006 r

2. Inwentaryzacja zasobów

2.1. Walory krajobrazu

Liszkowice i Stara Wieś znajdują się na równinie Inowrocławskiej – jest to płaska wysoczyzna morenowa. Południową część gminy tworzy wysoczyzna morenowa zlodowacenia północnopolskiego fazy poznańsko – dobrzyńskiej, która jest zbudowana wyłącznie ze zwałowych glin piaszczystych. Urozmaiceniem powierzchni są nieliczne obniżenia wytopiskowe wypełnione torfami i namułami oraz ostaniec erozyjny oscylacyjny moreny czołowej znajdujący się w okolicach Liszkowic.

W rejonie sołectwa znajdują się rozległe lasy. W lesie tym znajdują się drzewostany liściaste i mieszane na siedliskach lasowych o zróżnicowanej strukturze wiekowej.

Od końca lat 70-tych w wyżej wymienionym kompleksie leśnym trwa proces przebudowy drzewostanów celem, którego jest wymiana starych, chorych drzewostanów: Grab, Jesion oraz iglastych (w roku 1970 udział gatunków iglastych był bliski 50%) na drzewostany Dębu z udziałem Buku, Jesionu, Lipy oraz Jaworu). Przebudowa drzewostanów trwać będzie jeszcze ok. 20 lat.

Walory przyrodnicze

2.2.1. Charakterystyka gatunków drzew występujących w rejonie sołectwa

2.2.1.1. Lipa drobnolistna (*TILIA CORDATA*)

Drzewo zrzucające na zimę liście, dość okazałe, wysokości do 30 m, z dużą gęstą, często trochę nieregularnie wyglądającą koroną. Gałęzie wzniesione. Liście zielone, jesienią żółte. Kwiaty żółtozielone, pachnące, miododajne.

Pora kwitnienia: Czerwiec, owoce dojrzewają od września.

2.2.1.2. Dąb szypułkowy (*QUREXCUS ROBUR*)

Drzewo zrzucające na zimę liście, zwykle bardzo okazałe (przede wszystkim okazy wolno stojące), wysokości do 40 m, rzadko jeszcze wyższe, z szeroką i wysoką koroną. Pień przeważnie już na małej wysokości rozdziela się na kilka bardzo grubych konarów, które są wzniesione, lub podnoszą się, u starych okazów bardzo guzowate. Liście ciemnozielone, niezbyt lśniąco, od spodu jaśniejsze i na nerwach lekko owłosione. Liście rozwijają się około 14 dni wcześniej niż u dębu bezszypułkowego. Jesienią stają się intensywnie żółte do brązowawych. Młodsze liście, które wyrosły dopiero w ciągu lata przebarwiają się znacznie później. Zwłaszcza na mniejszych drzewach uschnięte, brązowe liście często utrzymują się do następnej wiosny.

Gatunek jednopienny. Niepozorne kwiaty pojawiają się wraz z rozwojem liści długoszypułkowych kłosach na końcach pędów.

Pora kwitnienia: Kwiecień do maja (czasami czerwiec), owoce dojrzewają od września. Orzechy zwane żołądziami.

Dąb znajdujący się na posesji p. Dzedzic - Dombek.

2.2.1.3. Robinia grochodrzew (*ROBINIA PSEUDOACACIA L.*)

Robinia biała (*Robinia pseudoacacia L.*), zwana też białą akacją lub akacją niewłaściwą, jest dość wysokim drzewem o luźnej koronie. Drzewo to pochodzi z Ameryki Północnej, skąd zostało sprowadzone do Europy w 1635 r.

Robinia biała jest drzewem pionierskim i szybko rozrasta się, szczególnie na zdegradowanych siedliskach. Masowo rozmnaża się wypierając lokalną roślinność. Dokonuje w zbiorowiskach roślinnych dużego spustoszenia utrudniając na długo, albo wręcz uniemożliwiając, powrót w te miejsca rodzimym gatunkom. Dzieje się tak najczęściej na obszarach częściowo zdegradowanych, na ubogiej glebie. W takich miejscach robinia może stać się poważnym zagrożeniem dla naturalnej roślinności leśnej.

Robinia jest interesującym drzewem o wielu walorach zdobniczych.

2.2.1.4. Jesion wyniosły (*FRAXINUS EXCELSIOR*)

Jesion jest jednym z największych rodzimych drzew liściastych. Żyje około 200 lat.

Drzewo zrzucające na zimę liście, bardzo wysokie, wyrastające do około 40 m, z wysokosklepioną, cylindryczną koroną i stromo wznoszącymi się konarami.

U drzew wolno rosnących pień przeważnie niski. Kora podłużnie spękana i szeroko żebrowana, szara. Kora młodych gałązek szarozielona. Pączki zimowe czarne.

Liście w czasie rozwoju czerwono-brązowe, w jesieni żółtawozielone. Kwiaty pojawiają się przed rozwojem liści, zebrane w niepozorne wiechy, męskie, żeńskie, lub obupłciowe, zapyłane przez wiatr, choć nierzadko są odwiedzane przez pszczoły. Owoce – jednonasienne, brązowe, płaskie orzeszki. Surowcem leczniczym jest kora młodych gałązek i młode liście. Kora ma działanie przeciwbiegunkowe, ściągające i zapobiega kruchości naczyń włosowatych.

2.3. Wody powierzchniowe

Przez sołectwo przechodzi Kanał Zielona Struga. Jest to bardzo urokliwy zakątek. Przy odpowiednim przygotowaniu można tam organizować spływy kajakowe.

Jednocześnie jest on bardzo ważny gospodarczo. Nawadnia duży teren i jest podstawą działalności rolniczej okolicznych mieszkańców. Dlatego bardzo ważne jest dbanie o niego i właściwe regulowanie ilości wody, ponieważ stan wód w Zielonej Strudze decyduje o stanie wód gruntowych na dużym obszarze.

Kanał Zielona Struga

2.4. Gleby

Wieś Liszkowice i Stara Wieś należy do Okręgu Kujawskiego, szczególnie charakterystyczne jest występowanie głównie łąk, występują także gleby gliniaste. Występują tam klasy bonitacyjne gleb - IV, V, VI.

3. Dziedzictwo historyczne

Zarys historyczny dotyczący Liszkowic należałoby rozpocząć od II połowy XVIII wieku tj. 1772 r., kiedy to dolina Noteci (wraz z powiatem inowrocławskim) została włączona do państwa Pruskiego przy I rozbiórce Polski. Wtedy to ze wsparciem Króla Fryderyka II przystąpiono do: budowy

Kanału Bydgoskiego łączącego Wisłę z Notecią oraz prac związanych z regulacją Noteci, jej doliny oraz terenów przyległych.

Do tej pory cała północna część obecnej gm. Rojewo była terenem pokrytym wodą i tylko gdzie niegdzie wynurzały się pojedyncze wzniesienia. Zagospodarowanie tych terenów powierzono Holendrom (Niderlandczykom), sprowadzonym z północnych krańców państwa pruskiego. Ludzie Ci byli obeznani z warunkami życia i pracy na terenach zalanych i podmokłych, ponieważ podobne mieli w swoim kraju (landzie).

W takich to okolicznościach na naszym terenie przystąpiono do kopania kanału Zielona Struga i innych mniejszych. W miarę prac związanych z osuszaniem powstawały nowe obszary gotowe do zasiedlania i zagospodarowania przez Holendrów. Uzyskane grunty w dużej mierze dzielone były na działki rolne, na których budowano siedliska każde w otoczeniu swojej ziemi. Natomiast pozostałe części uzyskanych gruntów w postaci zwartych kompleksów o pow. około 100 ha stały się własnością okolicznych majątków ziemskich takich jak: Liskowo, Żelechlin, Broniewo, probostwo Liskowo. Osiedlająca się ludność posługiwała się językiem niemieckim z dialektem holenderskim, dlatego nazwy miejscowości otrzymują brzmienie w ich języku. I tak równina obejmująca dzisiejszy Bronimierz poprzez Liskowice, Starą Wieś po Jaszczółtowo nosi nazwę zielonej równiny holenderskiej (Grünfließ Niederung).

Cały XIX wieku aż po 20 lata XX wieku miejscowość nasza nosi nazwę – Bergbruch. Obszar byłego powiatu inowrocławskiego (Hohensalza) z 1914 obrazuje załącznik nr 1. Po odzyskaniu niepodległości poprzez Polskę w 1918 r. i przeprowadzonej polonizacji nazwa miejscowości od 1921 r. zmienia się na Liskowice.

Polonizacja Bergbruch (Liskowic) rozpoczęła się od 1916r. W październiku tegoż roku sprowadziła się z okolic Gniezna do przyszłych Liskowic rodzina Świderskiego Wawrzyńca. Będąc w tej społeczności w 1921r.

objął funkcję sołtysa, którą pełnił do 1939r. W latach trzydziestych osiedlili się państwo Różyccy i Pomagier w 1938 r. Frączzakowie, Bochat, Dymel, Hajduk Siemianowski, Kawecki.

Po II wojnie światowej nastąpiła pełna wymiana ludności poprzez nowe zasiedlenie (wysiedlenie starej ludności do Niemiec) przez ludność polską przemieszczoną ze wschodnich krańców II Rzeczypospolitej. Na przełomie lat 70/80 tych XX wieku przeprowadzono regulację Zielonej Strugi. Prace zostały skoncentrowane na pogłębieniu w/w kanału o około 1,30m i poszerzeniu dna (z 2m na 5m) oraz zmeliorowaniu niektórych kompleksów łąkowych. Tak wielkie pogłębienie spowodowało zachwianie poziomu wód gruntowych na naszym terenie. Niemożność utrzymania właściwego poziomu wody w Zielonej Strudze przez okres wiosenno-letni i jesienny powoduje nadmierne osuszenie terenu naraża nas niemalże na ciągłe obawy i straty w plonach.

Druga załączona mapa przedstawia nasz teren z 90 lat XX wieku po przeprowadzonej częściowej regulacji Zielonej Strugi.

Miejscowość Liszkowice obejmuje swoim obszarem powierzchnie około 9,5 km². W minionych latach wiele prac dla dobra wsi wykonywano w czynie społecznym natomiast w takie przedsięwzięciach jak:

1. telefonizacja
2. budowa wodociągu
3. budowa drogi

udało się przeprowadzić dzięki wsparciu finansowemu mieszkańców w kosztach budowy. W okresie powojennym funkcje sołtysa pełnili:

Świdorski Władysław, Hajduk Józef, Hanczewski Franciszek, Gotówka, Boesche Stanisław, Dziedzic Augustyn, Kinal Jan, Budziński Czesław, Świdorski Marian, Kinal Jan.

Soltys Jan Kinal prezentuje swoje ule.

4. Środowisko kulturowe

4.1 Koło Gospodyń Wiejskich

Jak wspomina Pani Józefa Świtała Koło Gospodyń Wiejskich powstało w 1959 r. Liczyło wtedy 37 członków. Kobiety organizowały spotkania dla wszystkich mieszkańców w Klubie rolnika, który był zlokalizowany przy świetlicy wiejskiej. Panie wspólnie wieczorami uczyły się gotować, piec ciasta, haftować. Razem obchodziły Dzień Kobiet, organizowały zabawy wiejskie i dożynki sołeckie i gminne. Nie bez znaczenia były również spotkania przy rozprawianiu piskląt. Było organizowany co roku konkurs na najładniejszy ogródek przydomowy. Dla najlepszych były fundowane nagrody. Ze skromnych dochodów z organizowanych zabaw świadczone pomoc dla biednych mieszkańców sołectwa.

Pani Józefa Świłała długoletnia szefowa KGW prezentuje swój piękny ogródek.

4.2 Świetlica Wiejska

Świetlicę wybudowano w 1954 r. w czynie społecznym. Budowała ją cała wieś. Potem wszyscy mieszkańcy sołectwa urządzali tam zabawy taneczne, wiejskie dożynki i szereg innych imprez, gdzie wszyscy wspólnie się bawili. Każdy przygotowywał na nie ciasta, często cała wieś składała się i kupowała na zabawę świniaka. Przy świetlicy istniał Klub Rolnika. Można było w nim pograć w tenisa, spotkać się ze znajomymi i porozmawiać. Teraz wieś się wyludnia i konieczny staje się remont świetlicy.

Świetlica wiejska

4.3 Figurka Matki Boskiej

Figurka została wybudowana w 1947 roku jako dziękczynny dar za zakończenie II wojny światowej i za odzyskaną niepodległość. Została wybudowana na chwałę bożą. Inicjatorem jej powstania były panie Wanda Boesche i Stanisława Dziedzic. Wybudował ją pan Wincenty Lewicki.

Kapliczka

4.4 Szkoła Podstawowa

Na terenie sołectwa w starej Wsi była zlokalizowana szkoła podstawowa. Najpierw mieściła się ona w starym, przedwojennym budynku. Potem w ramach akcji "1000 szkół na 1000-lecie" wybudowano obok starego budynku nowy. Obecnie szkoła ta już nie funkcjonuje. Z powodu małej liczby dzieci i postępującego nizu demograficznego, a także ograniczonych środków finansowych konieczne było jej zamknięcie.

Przedwojenny budynek szkolny

Szkoła wybudowana w ramach akcji "1000 szkół na 1000-lecie"

5. Gospodarka i rolnictwo.

Zagrody wiejskie w Liszkowicach i Starej Wsi są zadbane i estetyczne, o czym świadczyć mogą liczne fotografie. Wizerunek wsi tworzą wolno stojące domu jednorodzinne, budynki poagencyjne oraz mienie gminne. Rolnicy uprawiają przede wszystkim żyto, przenieżyto i ziemniaki. Zajmują się również hodowlą bydła.

Pole uprawne w Liszkowicach

6. Zagrody wiejskie w Liszkowicach i Starej Wsi

Gospodarstwa rolne w zdecydowanej większości wyposażone są w chlewnie, stodoły, kurniki, obory oraz maszyny rolnicze tj. ciągniki i kombajny i dojarki. Średnia wielkość gospodarstwa rolnego to około 5-15 ha. Są to gospodarstwa nastawione na produkcje roślinna lub zwierzęcą. W produkcji roślinnej dominują upraw: pszenicy, jęczmienia, buraków cukrowych oraz ziemniaków, zaś w produkcji zwierzęcej hodowla bydła i trzody chlewnej.

Gospodarstwo rolne pana M. Świdarskiego

7. Krótkoterminowy Plan Rozwoju wsi Liszkowice/Stara Wieś

1. Modernizacja i wyposażenie świetlicy wiejskiej zgodnie z aktualnymi potrzebami ludności
2. Utworzenie kawiarenki internetowej
3. Wyposażenie świetlicy w kanalizację
4. Poprawienie estetyki obejścia (parking, krzewy ozdobne)
5. Reaktywowanie Koła Gospodyń Wiejskich
6. Wprowadzić zmiany w przeznaczeniu gruntów rolnych do swobodnego dysponowania nimi i możliwości tworzenia działek pod zabudowę rekreacyjno - mieszkaniową i usługowo - rzemieślniczą.

8. Plan rozwoju wsi Liszkowice/Stara Wieś na najbliższe 10 lat wg priorytetów

1. Wytyczenie ścieżki rowerowej wokół sołectwa
2. Postawienie wiat w punktach zbiorczych dla młodzieży dojeżdżającej do szkół.

3. Wyremontowanie kapliczki wiejskiej.
4. Zaadaptowanie ciek wódki Zielona struga do celów rekreacyjnych.
5. Stała współpraca z władzami gminnymi i powiatowymi w zakresie zaspokajania potrzeb mieszkańców (utrzymywanie dróg, gminnych obiektów użyteczności publicznej, spraw kultury, w tym bibliotek gminnych, kultury fizycznej i turystyki, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej – to zadania własne)

Szczególnie dotyczy:

- a) położenia dywanika asfaltowego na drodze Żelechlin – Stara Wieś
- b) regulacja i podniesienie wysokości wody na Zielonej Strudze
- c) bieżące utrzymanie dróg gruntowych.

9. ANALIZA SWOT SOŁECTWA LISZKOWICE

9.1. Silne strony:

- „młoda” wieś;
- duże zaangażowanie mieszkańców w pracę nad poprawą warunków życia;
- mała i spokojna miejscowość (np. po zmierzchu można wyjść bez obawy na spacer),
- chęć mieszkańców do zmieniania otaczającej ich rzeczywistości,
- coraz większa świadomość mieszkańców, że mają wpływ na toczące się wokół nich życie,
- ciekawa historia,
- niedoceniana, ale piękna przyroda (Zielona Struga i lasy),
- coraz lepsze wykształcenie mieszkańców,

9.2 Słabe strony:

- zły stan świetlicy wiejskiej,

- słaba komunikacja,
- brak nowoczesnych linii telekomunikacyjnych,
- brak prawidłowej infrastruktury kanalizacyjnej,
- nie do końca wykorzystane możliwości rozwoju wsi związane z naszą historią i otaczającą przyrodą,
- bieda wśród mieszkańców wynikająca głównie z bezrobocia.

9.3 Okazje:

- dostrzeganie, że obecne zmiany ustrojowe, społeczne i geopolityczne powoli mogą wpływać pozytywnie na zmianę bytu ludzi np. poprzez dopływ funduszy na rozwój wsi, zmianę patrzenia ludzi na otaczającą ich rzeczywistość i nie czekanie na to, co inni im dadzą, a szukanie nowych perspektyw i dróg do rozwoju wsi i mieszkających tam ludzi,
- możliwość powstania na bazie naszych zasobów nowych miejsc pracy na terenie wsi ,
- dzięki temu, że nasze społeczeństwo jest ubogie, to brak w nim permanentnego egoizmu, który jest jedną z cech nowych czasów. Egoizm jest jedną z przeszkód w integracji środowisk, współpracy między ludźmi i może być destrukcyjnym elementem w życiu lokalnego społeczeństwa .
Należy wykorzystać obecny moment życia wsi do takiego kształtowania postawy ludzi, która w przyszłości postawi tamę wszelkim egoizmom niby nowoczesnego społeczeństwa , w którym promowany jest sukces materialny i społeczny za wszelką cenę.

9.4 Zagrożenia:

- brak pracy dla części naszej społeczności i związane z tym wyjazdy młodych ludzi do pracy za granicę,
- groźba przekazywania międzypokoleniowych nawyków bezrobocia i braku chęci do zmiany swego życia,